

PRAVILNIK O UNUTRAŠNjem REDU I ČUVARSKOJ SLUŽBI SPOMENIKA PRIRODE „DOLINA POTOKA BIGAR”

(„Sl. glasnik RS”, br. 32/2016)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom regulišu se unutrašnji red, organizacija, način rada i oprema čuvarske službe i osnovna pravila organizacije protivpožarne zaštite Spomenika prirode „Dolina potoka Bigar” (u daljem tekstu: Spomenik prirode), odnosno bliže propisuju pravila iz člana 56. stav 4. Zakona o zaštiti prirode (u daljem tekstu: zakon) po kojima se na području spomenika prirode sprovodi režim zaštite utvrđen članom 35. zakona i čl. 4. i 5. Uredbe o proglašenju Spomenika prirode „Dolina potoka Bigar” (u daljem tekstu: Uredba).

Član 2

Odredbe ovog pravilnika odnose se na korisnike zaštićenog područja u smislu člana 4. tačka 37. zakona (u daljem tekstu: korisnik), odnosno na lica koja imaju prebivalište ili boravište na području spomenika prirode, vlasnike zemljišta i drugih nepokretnosti, pravna i fizička lica i preduzetnike koji korišćenjem nepokretnosti, prirodnih vrednosti i dobara i na drugi način obavljaju delatnost ili vrše poslove na području spomenika prirode, kao i na posetioce spomenika prirode.

Posetilac spomenika prirode je lice koje iz naučnih, obrazovnih, rekreativnih, turističkih, sportskih i kulturnih potreba i razloga boravi na području spomenika prirode kraće od 15 dana, kao i lice u tranzitu kroz područje spomenika prirode (u daljem tekstu: posetilac).

Član 3

Upravljanje spomenikom prirode uredbom je povereno Javnom preduzeću za gazdovanje šumama „Srbijašume”, Beograd.

Poslove upravljanja neposredno vrši Šumsko gazdinstvo „Timočke šume”, Boljevac, Šumska uprava u Knjaževcu (u daljem tekstu: Upravljач).

Član 4

Korisnici i posetioci dužni su da se pridržavaju odredaba ovog pravilnika, uputstava sa informativnih tabli i drugih oznaka, kao i uputstava ili naloga čuvara spomenika prirode i drugih ovlašćenih lica Upravljачa.

U planiranju i preduzimanju radova i aktivnosti na području spomenika prirode, korisnici i posetioci dužni su da poštuju Zakon, Uredbu i Plan upravljanja spomenika prirode.

Član 5

Za korišćenje spomenika prirode i usluga upravljača, korisnik i posetilac plaćaju naknadu upravljaču shodno članu 70. zakona.

Visinu, način obračuna i naplate naknade upravljač propisuje posebnim aktom.

Član 6

Unutrašnji red Spomenika prirode upravljač obezbeđuje organizovanjem čuvarske službe, saradnjom sa lokalnim stanovništvom, javnim preduzećima i drugim privrednim subjektima, ustanovama i udruženjima građana, kao i saradnjom sa organima državne uprave i lokalne samouprave.

Član 7

Spomenik prirode se nalazi na teritoriji opštine Knjaževac - KO Stanjinac i opštine Pirot - KO Bazovik, na ukupnoj površini od 28,1517 ha, od čega je 18,2337 ha u privatnoj svojini i 9,9180 ha u državnoj svojini.

Na području spomenika prirode ustanovljeni su režimi I. i II. stepena zaštite. Režim zaštite I. stepena utvrđen je na površini od 1,2611 ha i režim zaštite II. stepena utvrđen je na površini od 26,8906 ha

Površinu iz stava 1. ovog člana upravljač će označiti na vidljiv i jasan način.

Član 8

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I. stepena sprovodi se stroga zaštita, kojom je zabranjeno korišćenje prirodnih resursa, izgradnja objekata i bilo kakvi radovi i aktivnosti, osim onih koji su ograničeni na naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa, kontrolisane posete u obrazovne, rekreativne i opšte kulturne svrhe, obeležavanje granica i sprovođenje neophodnih mera u slučaju požara, prirodnih nepogoda, udesa, sanacija i održavanju postojećih objekata od posebnog značaja, kao što su visokonaponski dalekovodi, bolesti i prenamnoženja štetnih biljnih i životinjskih vrsta, uz saglasnost nadležnog ministarstva.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II. stepena ovim pravilnikom utvrđuju se bliže zabrane i ograničenja u skladu sa aktom o proglašenju Spomenika prirode, Zakonom i podzakonskim aktom o režimima zaštite.

Ograničenja radova i aktivnosti definišu se prostorno, vremenski i po obimu, u skladu sa održivim korišćenjem prirodnih vrednosti.

Radovi koji nisu zabranjeni, kao i radovi za koje se osnovano prepostavlja da mogu imati nepovoljne posledice na zaštićeno područje, podležu proceduri procene uticaja na životnu sredinu i pribavljanja saglasnosti, u skladu sa zakonom.

II KRETANJE I BORAVAK POSETILACA

Član 9

Zabranjen je ulazak, odnosno pristup bez odobrenja upravljača, odnosno pratnje čuvara spomenika prirode na površine, odnosno mesta na kojima je utvrđen stepen zaštite I. stepena, kao i na mesta i objekte za koje je utvrđen uredbom.

Upravljač će izvršiti postavljanje tabli kojima će korisnici i posetioci biti upozoren na zabranu ulaska u I. stepen zaštite.

Kada se radi o hitnoj intervenciji u cilju zaštite dobara, onda se ne mora pribaviti odobrenje odnosno obezbediti pratnja iz stava 1. ovog člana, ali se aktivnosti moraju prijaviti Upravljaču.

Član 10

Vlasnici i korisnici zemljišta i drugih nepokretnosti dužni su da dozvole pristup čuvaru spomenika prirode i drugim ovlašćenim licima, koja sa odobrenjem Upravljača obavljaju istraživačke i druge aktivnosti.

Zabranjeno je ometanje i sprečavanje čuvara ili drugih ovlašćenih lica u vršenju radnji i aktivnosti iz stava 1. ovog člana.

III ZAŠTITA PRIRODNIH I KULTURNIH VREDNOSTI I ŽIVOTNE SREDINE

Član 11

Korisnici i posetioci dužni su da primenjuju mere zaštite prirodnih, kulturnih i drugih vrednosti i životne sredine u skladu sa zakonom, uredbom i ovim pravilnikom, merodavnim zakonima i propisima donetim na osnovu tih zakona.

Član 12

Biljke i gljive koje žive u slobodnoj prirodi na području spomenika prirode, a kojima je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS”, br. 5/10 i 47/11) utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno seći, kidati, lomiti, čupati, sakupljati njihovo seme i plodove, ili ih na drugi način oštećivati i uništavati.

Životinje koje žive, povremeno ili sezonski borave u slobodnoj prirodi na području spomenika prirode, a kojima je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka životinja i gljiva (u daljem tekstu: Pravilnik o divljim vrstama), utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno rasterivati, uz nemiravati, hvatati, ubijati i ranjavati, nehotično i namerno trovati, sakupljati jaja i druge razvojne oblike, uništavati i oštećivati gnezda i ostala mesta i objekte na kojima se te životinje razmnožavaju, odgajaju mladunce, sklanjaju, borave i hrane.

Zabranjeno je postupanje sa strogo zaštićenim vrstama divljih biljaka, životinja i gljiva suprotno odredbama st. 1. i 2. ovog člana.

Član 13

Divlje vrste biljaka, gljiva, lišajeva i životinja koje su utvrđene Uredbom o stavljanju pod kontrolu sakupljanja i prometa divlje flore i faune („Službeni glasnik RS”, br. 31/05, 45/05 - ispravka, 22/07, 38/08, 9/10 i 69/11) mogu se sakupljati na području spomenika prirode na način i pod uslovima utvrđenim prethodno spomenutim propisom, odnosno uz pribavljenu dozvolu za sakupljanje i korišćenje u komercijalne svrhe (koju izdaje nadležno ministarstvo).

Lica koja vrše sakupljanje divlje flore i faune iz stava 1. ovog člana na području spomenika prirode dužna su da čuvaru spomenika prirode prijave dnevne količine i vrste sakupljene flore i faune.

Sakupljanje divlje flore i faune iz stava 1. ovog člana nije dozvoljeno na površinama na kojima je uredbom utvrđen režim zaštite I. stepena.

Član 14

Upravljač će na pogodan način javno prikazati i učiniti dostupnim korisnicima i posetiocima spiskove vrsta divlje flore i faune iz čl. 12. i 13. sa informacijama od značaja za njihovo prepoznavanje, zaštitu i režim korišćenja.

Član 15

Zabranjeno je unošenje alohtonih biljnih i životinjskih vrsta, uznemiravanje ptica i uzimanje jaja, uništavanje šumske vegetacije i postavljanje (ukucavanje) tabli i drugih obaveštenja na stablima.

Član 16

Zabranjene su aktivnosti koje mogu da dovesti do oštećenja ili degradacije objekata geonasleđa.

Član 17

Zabranjeno je, shodno članu 98. Zakona, uzimati iz prirode geološka i paleontološka dokumenta odnosno fosile, minerale i kristale, koji su proglašeni zaštićenim prirodnim dobrima ili se nalaze na objektu geonasleđa i zaštićenom nalazištu.

Nalazač geoloških i paleontoloških dokumenata iz stava 1. ovog člana koja bi mogla predstavljati zaštićenu prirodnu vrednost, dužan je da iste prijavi nadležnom ministarstvu u roku od osam dana od dana pronalaska i preduzme mere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

Nalazač i Upravljač mogu se sporazumeti da Upravljač izvrši prijavu i preduzme mere iz stava 2. ovog člana umesto nalazača.

Zabranjeno je, shodno članu 25. Zakona, oštećivanje, uništavanje, iznošenje i prisvajanje primeraka biljaka i životinja, minerala, kristalnih tvorevina, fosilnih ostataka i artefakata iz pećina i kraških jama, rasturanje i iznošenje guana, ostavljanje otpadaka, upotreba materija kojima se mogu zagaditi vode, ispisivanje grafita i loženje vatre u tim objektima.

U cilju naučnog istraživanja, zaštite i uređenja speleoloških objekata može se dopustiti uzimanje i iznošenje predmeta iz st. 1. i 3. ovog člana, odnosno vršenje manjih promena na delovima pećinskih

ulaza i kanala, u skladu sa čl. 97, 98. i 99. zakona i pod uslovima i na način koji će se utvrditi aktom vlade iz člana 25. stav 2. zakona, kao i uz odobrenje Upravljača.

Član 18

U slučaju da se prilikom izvođenja radova i aktivnosti u spomeniku prirode otkrije do tada nevidljivan lokalitet ili njegov deo, izvođač radova dužan je da obustavi radove na tom mestu i o tome obavesti upravljača, koji dalje prosleđuje informaciju Zavodu za zaštitu spomenika kulture.

Član 19

U slučaju da se radovi planiraju ili izvode na površini na kojoj se nalazi kulturno dobro ili dobro koje uživa prethodnu zaštitu, neophodno je da se obezbede uslovi Zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Član 20

Zabranjeno je obavljati radove i druge aktivnosti kojima se mogu izazvati nepovoljne promene životne sredine, odnosno zagaditi tle, voda i vazduh, stvarati prekomerna buka i indukovati zračenje štetno po ljude i živi svet, a shodno propisima koji regulišu oblast zaštite životne sredine.

U skladu sa članom 57. Zakona, za radove i aktivnosti odnosno projekte sa mogućim značajnim uticajem na životnu sredinu sprovodi se postupak procene uticaja na životnu sredinu ili se bez izrade studije procene uticaja postupa po aktu o uslovima i merama zaštite prirode koji izdaje Zavod.

Nosilac projekta dužan je da planirane radove i aktivnosti iz stava 2. ovog člana pismeno prijavi upravljaču.

IV OBAVLJANJE DELATNOSTI I KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA

Član 21

Na području spomenika prirode zabranjeno je:

- 1) industrijska i individualna eksploatacija bigra i drugih mineralnih i nemineralnih sirovina;
- 2) krčenje vegetacije i vršenje zemljanih, građevinskih, šumarskih i drugih radova na mestima i na način koji mogu izazvati procese erozije;
- 3) preoravanje prirodnih travnjaka;
- 4) kaptiranje izvora i sve aktivnosti koje bi mogle imati uticaja na režim podzemnih i površinskih voda zaštićenog područja.

Član 22

Zabranjena je primarna prerada i predkoncentracija sirovina.

Ograničeno je izvođenje neophodnih sanacionih šumskih radova nakon vetrozloma, vetroizvala, požara i prenamnoženja biljnih bolesti i štetnih vrsta insekata.

Član 23

Ograničene su mere gazdovanja šumama i šumskim zemljištem utvrđenim u planovima i osnovama gazdovanja šumama kojima se obezbeđuje umereno povećanje površina pod šumskim ekosistemima i poboljšanje njihovog sastava, strukture i zdravstvenog stanja, očuvanje raznovrsnosti i izvornosti biljnih i životinjskih vrsta u šumskim sastojinama.

V LOV I RIBOLOV

Član 24

Na području spomenika prirode u režimu zaštite I. stepena zabranjen je ribolov, a lov se ograničava na sanitarni lov, unapređenje populacije divljači i staništa.

VI SPORT, REKREACIJA I TURIZAM

Član 25

Na području spomenika prirode dozvoljeno je organizovanje sportskih i rekreativnih aktivnosti uz uslove zaštite prirode nadležnog zavoda i saglasnost upravljača.

Dozvoljen je obilazak spomenika prirode organizovanim turističkim grupama uz pratnju čuvara.

Organizator aktivnosti iz st. 1. i 2. ovog člana, prijavljuje upravljaču planirane aktivnosti i podnosi zahtev za odobrenje istih.

Prijava aktivnosti iz st. 1. i 2. treba da sadrži: podatke o vrsti, kratak opis i cilj aktivnosti, prostorni i vremenski okvir, broj učesnika, ime i prezime rukovodioca aktivnosti, podatke o organizaciji koja je nosilac aktivnosti, vrste usluga koje se očekuju od upravljača i dokumentaciju koja prati zahtev za odobrenje.

Upravljač je dužan da u roku ne dužem od sedam dana po dobijanju prijave aktivnosti, dostavi podnosiocu odgovor.

Zabranjeno je organizovanje aktivnosti bez odobrenja Upravljača i protivno uslovima datim u odobrenju.

VII IZGRADNJA OBJEKATA I UREĐENJE PROSTORA

Član 26

Na području Spomenika prirode u režimu zaštite I. stepena zabranjeni su svi radovi na izgradnji objekata i uređenju prostora.

U režimu zaštite II. stepena na području spomenika prirode zabranjeno je:

- 1) izgradnja industrijskih objekata, vetrogeneratora, vikendica i drugih porodičnih objekata za odmor,
- 2) izgradnja septičkih jama propusnog tipa i svako ispuštanje otpadnih i osočnih voda u vodotok i zemljište, i
- 3) izgradnja deponija otpada.

Na području Spomenika prirode u režimu zaštite II. stepena ograničena je izgradnja objekata turističkog smeštaja i ugostiteljstva na infrastrukturno opremanje u funkciji prezentacije i zaštite prirodnog dobra, kao što je rekonstrukcija i uređenje starih vodenica, staza, puteva i rekonstrukcija i dogradnja postojećih objekata manastira Svetog Onufrija Velikog.

VIII ODRŽAVANJE ČISTOĆE I UPRAVLJANJE OTPADOM

Član 27

Održavanje čistoće i upravljanje otpadom na području spomenika prirode vrši se u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10), propisima donetim na osnovu tog zakona, drugim zakonima i propisima koji se odnose na otpadne materije, Uredbom i ovim pravilnikom.

Član 28

Svako je dužan da sakuplja i odlaže otpatke koje stvara, na mestima koja su posebno uređena, odnosno opremljena i prema potrebi, obeležena za te namene.

Upravljač će postaviti odgovarajuću opremu, odnosno kante, korpe ili kese za privremeno odlaganje čvrstih otpadaka na mestima koja su predmet posete i organizovati njihovo pražnjenje i odvoženje izvan područja Spomenika prirode.

IX OBELEŽAVANJE I POSTAVLJANJE OZNAKA, FOTOGRAFISANJE I SNIMANJE FILMOVA

Član 29

Upravljač u roku utvrđenom Uredbom i na način propisan odgovarajućim podzakonskim aktom obeležava spomenik prirode kao zaštićeno područje tablama propisanog izgleda, a granice spomenika prirode obeležava propisanim oznakama.

Upravljač postavlja table, odnosno druge oznake sa informacijama o pravilima unutrašnjeg reda.

Upravljač postavlja i druge table i oznake od značaja za sprovođenje režima zaštite i prezentaciju vrednosti Spomenika prirode.

Zabranjeno je oštećivanje ili uništavanje i uklanjanje tabli i natpisa na tablama i drugih oznaka iz ovog člana, kao i njihovo zaklanjanje, odnosno maskiranje drugim objektima.

Član 30

Na području spomenika prirode nije dozvoljeno postavljanje informativnih tabli sa nazivima pravnih i fizičkih lica i reklamnih i drugih panoa.

Član 31

Fotografisanje i snimanje tonskih i video zapisa i filmova u komercijalne svrhe na području spomenika prirode je dozvoljeno.

Za radnje iz stava 1. ovog člana potrebno je pribaviti odobrenje upravljača.

Radi pribavljanja odobrenja iz stava 2. ovog člana, organizator snimanja, odnosno zainteresovano lice prijavljuje planirane aktivnosti snimanja upravljaču koji je dužan da odgovori u roku ne dužem od sedam dana.

Prijava aktivnosti iz stava 1. treba da sadrži: podatke o vrsti, kratak opis i cilj aktivnosti, prostorni i vremenski okvir, broj učesnika, ime i prezime rukovodioca aktivnosti, podatke o organizaciji koja je nosilac aktivnosti, vrste usluga koje se očekuju od upravljača i dokumentaciju koja prati zahtev za odobrenje.

Za aktivnosti fotografisanja i snimanja zainteresovano lice će prema potrebi i obaveštenju upravljača pribaviti akt o uslovima zaštite prirode koje izdaje Zavod.

Upravljač može privremeno ili trajno uskratiti saglasnost ukoliko je indikovan značajan nepovoljan uticaj na prirodne vrednosti.

Fizičko ili pravno lice koje obavlja ili za čiji račun se obavlja snimanje fotografija, tonskih i video zapisa i filmova koji se publikuju, odnosno prikazuju javnosti, dužno je da jedan primerak snimljenog materijala dostavi upravljaču.

X ISTRAŽIVAČKI I OBRAZOVNI RAD

Član 32

Na području Spomenika prirode mogu se ograničeno obavljati aktivnosti naučno istraživačkih radova.

Član 33

Za istraživanja koja mogu imati uticaj na vrednosti i obeležja spomenika prirode i za koja je u smislu člana 57. st. 3. i 4. Zakona neophodno pribaviti akt o uslovima zaštite prirode, nosilac istraživanja pribavlja saglasnost upravljača.

Da bi pribavio saglasnost iz stava 1. ovog člana, nosilac istraživanja prijavljuje upravljaču planirane istraživačke radove i aktivnosti.

Prijava istraživanja sadrži merodavne podatke o vrsti, cilju, sadržaju, lokaciji, vremenu trajanja, metodama, sredstvima, opremi i alatima, rukovodiocu i učesnicima istraživanja. U prijavi se mogu navesti i usluge, odnosno pomoć koja se traži od Upravljača.

Uz prijavu istraživanja prilaže se akt o uslovima zaštite prirode.

Uz prijavu istraživanja prilaže se i dozvola nadležnog ministarstva, kada se radi o istraživanjima strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta i drugim istraživanjima za čije izvođenje je propisana obaveza pribavljanja dozvole nadležnog organa.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana, koju Upravljач izdaje u roku ne dužem od sedam dana od dana prijema prijave, sadrži uputstvo o primeni uslova i mera zaštite prirode i pravila unutrašnjeg reda, posebne uslove, ako ih ima, u vezi mesta, vremena i načina izvođenja radova, obezbeđenja pratnje čuvara ili drugog lica, kao i mogućnost i uslove pružanja traženih usluga.

Zabranjeno je istraživanja iz stava 1. ovog člana započeti ili izvoditi bez pribavljene saglasnosti Upravljaka.

Član 34

Upravljач može u postupku izdavanja saglasnosti odrediti drugo vreme od onog koje je navedeno u prijavi ako oceni da postoji rizik po prirodne vrednosti, bezbednost i zdravlje ljudi, o čemu obaveštava podnosioca prijave pre izdavanja saglasnosti.

Upravljач iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana ili nepoštovanja propisanih uslova može pismeno naložiti prekid istraživačkih radova i aktivnosti.

Član 35

Obrazovne aktivnosti na području spomenika prirode, kao što su škola u prirodi, terenska nastava i seminari i stručne ekskurzije potrebno je blagovremeno pismeno prijaviti Upravljachu.

Aktivnosti iz stava 1. ovog člana ne mogu započeti pre nego što Upravljach potvrdi prijem prijave tih aktivnosti. Prijava nameravnih obrazovnih aktivnosti mora sadržati relevantne podatke o vrsti, cilju, sadržaju, vremenu trajanja, organizatoru i broju učesnika. U prijavi se mogu navesti i usluge odnosno pomoći koja se očekuje od Upravljacha.

Upravljach će odmah, a najkasnije u roku od dva dana pismeno potvrditi prijem prijave obrazovnih aktivnosti i obavestiti podnosioca prijave o posebnim uslovima zaštite prirode i životne sredine prilikom obavljanja aktivnosti, ako ih ima, kao i o mogućnostima i uslovima pružanja traženih usluga ili pomoći.

Član 36

U roku od 15 dana po završetku terenskih istraživačkih radova i obrazovnih aktivnosti, nosilac istraživanja, odnosno organizator obrazovnih aktivnosti dužan je da upravljachu dostavi kratak izveštaj o toku i glavnim rezultatima sprovedenih istraživanja i obrazovnih aktivnosti.

O završetku elaborata, odnosno publikovanju rezultata o izvršenim istraživanjima nosilac istraživanja dužan je da obavesti upravljacha u roku od 15 dana kao i da taj elaborat ili publikovani rad dostavi upravljachu.

Onome ko blagovremeno ne podnese izveštaj iz stava 1. odnosno ne dostavi obaveštenje i elaborat ili rad iz stava 2. ovog člana, upravljač može uskratiti saglasnost za naredna istraživanja, odnosno obaveštenje i usluge za obavljanje obrazovnih aktivnosti.

XI ČUVARSKA SLUŽBA

Član 37

Sprovođenje pravila unutrašnjeg reda obezbeđuje i neposredni nadzor na području Spomenika prirode vrši čuarska služba Šumskog gazdinstva „Timočke šume”, Boljevac, Šumska uprava Knjaževac.

Čuvar zaštićenog područja može istovremeno obavljati i poslove čuvara šuma i za svoj posao neposredno je odgovoran šefu Šumske uprave Knjaževac.

Broj čuvara utvrđuje JP „Srbijašume” aktom o sistematizaciji poslova i radnih mesta, a vrsta i obim konkretnih poslova koje čuvar obavlja utvrđuje se ugovorom o radu ili drugim pojedinačnim aktom, u skladu sa zakonom.

Član 38

Za vreme službe, čuvar nosi službenu odeću na kojoj je: znak zaštite prirode, znak Spomenika prirode, znak upravljača i identifikaciona pločica sa imenom i prezimenom čuvara i registarskim brojem iz službene legitimacije čuvara zaštićenog područja.

Čuvar za vreme službe može da nosi oružje kojim je naoružan.

Vrstu, uslove i pravila nošenja i upotrebe i način čuvanja oružja utvrđuje upravljač u skladu sa zakonom.

Član 39

Čuvar poseduju službenu legitimaciju kojom dokazuje identitet, status službenog lica i ovlašćenja u skladu sa zakonom.

Čuvar je dužan da u vršenju odgovarajućih službenih radnji prethodno pokaže službenu legitimaciju.

Službenu legitimaciju čuvaru izdaje Upravljač na obrascu koji propisuje ministar.

O izdatim legitimacijama Upravljač vodi evidenciju.

Čuvar koji je prestao da vrši čuvarsку službu, dužan je da službenu legitimaciju u roku od tri dana od dana prestanka službe vrati upravljaču, koju će upravljač odmah poništiti i tu činjenicu uneti u evidenciju iz stava 4. ovog člana.

U slučaju gubitka ili nestanka službene legitimacije čuvar je dužan da o ovome odmah obavesti upravljača.

Izgubljena ili nestala legitimacija briše se iz evidencije o izdatim legitimacijama, a čuvaru se izdaje nova legitimacija.

Član 40

U vršenju čuvarske službe, dužnost čuvara je da:

- 1) prati odnosno nadgleda kretanje i aktivnosti posetilaca i drugih korisnika;
- 2) prati stanje biljnih i životinjskih vrsta i drugih vrednosti spomenika prirode i vodi evidenciju o njima;
- 3) pruža podatke, pomoć i usluge posetiocima pri obilasku i razgledanju spomenika prirode;
- 4) prati i pruža druge potrebne usluge organizatorima i učesnicima naučnih i drugih istraživanja i obrazovnih aktivnosti;
- 5) sarađuje sa nadležnim inspektorom i obaveštava o stvarima iz njegove nadležnosti;
- 6) sarađuje se organom unutrašnjih poslova i prema ukazanoj potrebi traži njegovu pomoć;
- 7) sastavlja zapisnik, obaveštava šefa Šumske uprave i obavlja druge ovde nespomenute poslove, u skladu sa zakonom i aktom upravljača;
- 8) obaveštava drugi nadležni organ o izvršenju zabranjenih odnosno protivpravnih radnji koje su regulisane propisima iz nadležnosti tog organa i o njihovim izvršiocima ukoliko su poznati.

Član 41

Kada čuvar utvrdi ili osnovano pretpostavi da je posetilac, odnosno korisnik zaštićenog područja učinio radnju suprotno pravilima unutrašnjeg reda ili merama zaštite prirode propisanim u skladu sa zakonom, ovlašćen je da:

- 1) legitimiše lice zatečeno u vršenju nedozvoljenih radnji, a lice zatečeno bez ličnih isprava čiji mu identitet nije poznat, privede nadležnom organu unutrašnjih poslova;
- 2) zatraži da mu lice predoči/pokaže saglasnost, dozvolu, odobrenje, prijavu radova, ulaznicu ili drugi dokument kojim dokazuje status korisnika odnosno posetioca i neko od prava u vezi radova i aktivnosti koje obavlja;
- 3) izvrši pregled svih vrsta vozila i tovara;
- 4) izvrši svaki pregled, osim stanova i drugih prostorija za čiji je pregled potreban sudski nalog, a posebno pregled:
 - prtljaga i ličnih stvari;
 - ulova i sredstava za lov i ribolov;
 - alata i sredstava za sakupljanje biljaka i životinja;

5) privremeno oduzme predmete i sredstva kojima je izvršen prekršaj ili krivično delo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog dela, uključujući delove i primerke živog i neživog sveta, kao i da ove predmete, bez odlaganja, preda upravljaču zaštićenog područja radi čuvanja;

6) zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mere za sprečavanje i uklanjanje štetnih posledica, a posebno:

- privremeno zabrani radove i aktivnosti koje se obavljaju bez propisanih saglasnosti ili odobrenja, kao što su naučna i druga istraživanja, obrazovne i sportske aktivnosti i slično;
- zabrani na licu mesta radove i aktivnosti koje se obavljaju protivno odredbama ovog pravilnika i pravilima protivpožarne zaštite;
- naredi puštanje na slobodu, odnosno vraćanje u prirodu zdravih i nepovređenih primeraka životinja, ukoliko je to za njih bezbedno.

Član 42

Kada utvrdi radnju učinjenu suprotno pravilima unutrašnjeg reda ili merama zaštite prirode propisanim u skladu sa zakonom, čuvar sastavlja zapisnik.

Sadržaj zapisnika ili opis koji se unosi u zapisnik je saopštavanje onog što je zatečeno, nađeno, utvrđeno ili na drugi način pribavljeno i konstatovano.

U sadržaj se obavezno unose:

- podaci o izvršiocima nedozvoljene radnje, a ako je izvršilac nepoznat to se konstatiše uz osnovanu pretpostavku o mogućem izvršiocu;
- način i vreme izvršenja radnje, sredstva i alati kojima je radnja izvršena;
- podaci o svedocima i drugim raspoloživim dokazima ako postoje;
- nastala šteta, dokumentovana što preciznijim podacima i po mogućству fotografijom;
- podaci o oduzetim predmetima i sredstvima iz tačke 5) člana 41.

Zapisnik je sastavljen u onolikom broju primeraka koliko zahteva konkretna situacija, a ako je kontroli prisutna neka druga zainteresovana strana, jedan primerak zapisnika uručuje se i njoj.

Upravljač će propisati obrazac zapisnika iz ovog člana.

Član 43

O privremeno oduzetim predmetima iz člana 41. čuvar izdaje potvrdu sa tačnim podacima o vrsti i količini.

Upravljač obezbeđuje uslove za održavanje i čuvanje privremeno oduzeti predmeta, i preuzima radnje za dalje postupanje sa primercima oduzeti i nađeni životinjskih ili biljnih vrsta, minerala, kristalnih tvorevina, fosilnih ostataka i artefakata, uključujući njihovo zbrinjavanje dok se stvar ne reši.

O privremeno oduzetim predmetima upravljač vodi evidenciju sa podacima o vrsti količini, razlogu privremenog oduzimanja, licu kome su predmeti privremeno oduzeti i čuvaru koji je predmete privremeno oduzeo.

Član 44

Čuvar u vršenju službe postupa stručno, autoritativno i odgovorno, u skladu sa ovlašćenjima koja ima, vodeći posebno računa o ugledu Upravljača.

Čuvar vodi dnevnik, odnosno evidenciju dnevnih aktivnosti, čiji sadržaj propisuje Upravljač.

Član 45

Čuvar polaže stručni ispit u skladu sa programom koji propisuje nadležni ministar.

Upravljač sam organizuje ili na drugi način obezbeđuje obuku, stručno usavršavanje i proveru znanja i veština čuvara.

Član 46

Čuvar je opremljen i radnom odećom, sredstvima veze i prevoza, potrebnim aparatima i instrumentima i alatom, u skladu sa posebnim aktom upravljača.

Član 47

Na osnovu zapisnika i obaveštenja čuvara o učinjenoj zabranjenoj odnosno protivpravnoj radnji, upravljač shodno stečenim okolnostima, vrsti dela i statusu počinioца podnosi odgovarajuću prijavu ili zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

XII PROTIVPOŽARNA ZAŠTITA

Član 48

Na području spomenika prirode planiraju se i sprovode mere zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara („Službeni glasnik RS”, br. 111/09 i 20/15), Zakonom o šumama i propisima donetim na osnovu tih zakona, planom upravljanja spomenika prirode i planovima zaštite od požara.

Upravljač donosi plan zaštite od požara za područje spomenika prirode shodno članu 47. Zakona o zaštiti od požara i odredbama Uredbe o razvrstavanju objekata, delatnosti i zemljišta u kategorije ugroženosti od požara („Službeni glasnik RS”, broj 76/10).

JP „Srbijašume” u skladu sa Zakonom o šumama donosi planove zaštite šuma od požara za Timočko šumsko područje kome pripada područje spomenika prirode.

Planom i programom upravljanja Spomenika prirode utvrđuju se prioritetni, odnosno godišnji operativni zadaci protivpožarne zaštite.

Upravljač će na pogodan način objaviti odnosno javno istaknuti izvode iz planova zaštite od požara, sa osnovnim pravilima protivpožarne zaštite i postaviti odgovarajuće oznake na terenu.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49

Nadzor nad primenom ovog pravilnika vrši nadležno ministarstvo.

Član 50

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog ministarstva.